

Egy tisztességes járulékfizető polgár vallomása
Gyurcsány Ferenc éwertékelője, 2008. február 18.

A miniszterelnöknek az Országgyűlésben elmondott beszéde hagyományos értelemben sem éwertékelő, sem kampánybeszédként nem értelmezhető, az kizárólag Gyurcsány Ferenc politikai túlélését szolgálhatja.

A miniszterelnök szemben a tavaly elhangzott éwertékelőjével idén nem bocsátkozott történelmi analógiákba, a reformkor a kormányfő szemében tehát véget ért (Kossuth, Deák és Széchenyi szelleme már nem motiválja tovább a kormányzati cselekvést). "Nehéz másfél év volt, átkozottul nehéz", de nem a megnövekedett erőszak miatt, ahogy azt a miniszterelnök sejtetni engedte, hanem éppen a kormány cselekvőképtelenségének köszönhetően. Gyurcsány Ferenc tehát lezárt egy korszakot és nyitott egy újat. Amit tettek, azt Magyarország érdekében tették, és ez ösztönzi a jövőbeli cselekvéseiket is. A kormányfő egyértelmősítette, nem állnak meg (ugyanakkor nem lesz szükség további húsbavágó intézkedésekre), és egy nyugodtabb kormányzás nyugodtabb évei következnek. A miniszterelnök állítása szerint két út áll a nemzet előtt: azok útja, akik elárulták a polgárosodás ügyét (a népszavazás kérdését erőltető Orbán Viktor vezette Fidesz), valamint a történelmi lehetőséget "kiaknázni" képes új polgárosodás programját felkínáló új baloldali erők. Ez az út a miniszterelnök szerint egyben visszatérést jelent a rendszerváltás valódi fundamentumához. Ezt jelentené a szabadság, biztonság, gyarapodás programja, vagy másként: a munka, tudás, tulajdon szentháromsága.

A konkrétbbnak nevezhető kormányzati elgondolások közül (például a 200 milliárd forintos adócsökkentés, középiskolai kollégiumfejlesztési koncepció) nyilván a "népi privatizáció" ötlete szolgálhatja leginkább a miniszterelnök politikai túlélését. A beszéd alkalmas arra, hogy a kormányfő ismét egységesen maga mögött tudhassa saját frakcióját, továbbá arra, hogy visszaszerezze az elvesztett társadalmi támogatottság egy részét. Ugyanakkor álláspontunk szerint alkalmatlan az elveszített kormányzóképeség visszaszerzésére.

A beszéd tehát a politikai logikai szerint akár be is tölthetné funkcióját (támogatásszerzés, társadalmi feszültség oldása), ám mégis alapvető problémák fogalmazhatók meg a parlamenti felszólalással kapcsolatban.

Mi is tehát a beszéd alapvető problémája?

1.

A beszédet egy, a hitelességét már korábban elvesztett, Őszöd bélyegét magán viselő, a kormányzást permanens "program-hadjárral" pótló miniszterelnök mondta.

2.

Új korszak, új program?

A teljesség igénye nélkül: Gyurcsány Ferenc eddigi kormányzása alatt volt már 100 lépés program, Új Magyarország Program, Új Egyensúly Program, Zászlóshajó Program, 48 pont, 7 pontos tisztasági csomag, koalíciós szerződés és annak módosítása, stb. Úgy tűnik a kormányfő most is azért kényszerült új korszakot nyitni, mert az eddigi korszakok és programok a vallomás szerint nem vezettek eredményre. Mindez felveti a kormányzóképeség kérdését.

3.

A konkrét cselekvési terv a távoli jövőbe vész.

Jelenleg még ismeretlen, hogy a 2008-as kemény költségvetési korlátok közepette a most bejelentett intézkedések finanszírozása miből és mikor valósulhat meg. Erre ugyan hallottunk utalást a beszédben (hogy majd 2009-ben lesz erre pénz), ám ennek tarthatóságáról - ismerve a politikai osztály részéről megfogalmazott ígéreteket - nem lehetünk feltétlenül meggyőződve.

4.

Baloldali fordulat?

A Gyurcsány vezette szocialista párt már korábban végrehajtott egy piacpárti fordulatot, melynek helyességéről úgy t?nik a megszólaló maga sincs meggyőződve. Amennyiben ezt egy a neoliberais logikával szakító valódi baloldali fordulat fogja követni, az vélhetően a társadalom széles köreinek támogatottságát érheti el.

Ám ezek egyelőre csak szavak.

5.

Belső feszültségeket magában foglaló program.

A program átgondolatlanságából adódóan koherencia-zavarokkal küszködik. Egyrészt, az a hárommillió létminimum közelében élő polgár, akik felemelkedésért a miniszterelnök beszédével harcba száll, képtelen a kormányfő által megnevezett akár pár tízezer forintot kitevő összeget kiszakítani a családi költségvetésből. Másrészt, ez a társadalmi támogatottságot vélhetően növelni képes ötlet nem számol azzal a ténnyel, hogy a magyar állami vagyon több mint 90 százaléka eddig úgy került magánosításra, hogy a politikai osztály a társadalom széles köreit kizárta abból. Álláspontunk szerint ugyanakkor a kormányfő szándéka nem kizárólag szociális érzékenységből fakad. Nem zárható ki, hogy Gyurcsány most megfogalmazott javaslataival csupán a kormány jövőbeni privatizációs terveihez kíván társadalmi támogatottságot szerezni. Ráadásul a miniszterelnök ezzel az ötlettel úgy lehet képes népszerűségét növelni, hogy az uniós intézmények rosszallását sem váltja ki a konvergencia program fellazításával.

6.

A politikai felelősség elkenése.

A rendszerváltás valódi fundamentumához való visszatérés azt sugallja, hogy az elmúlt időszakban a politikai elit egészét felelősség terheli a kialakult állapotokért. Ez a kormányfői helyzetértékelés azonban megfelelkezik arról a tényről, hogy közel hat éve szocialista-liberális kormánya van Magyarországnak. Ezért a felhalmozódott kudarcokért egyértelműen a koalíció s pártokat terheli a felelősség.

7.

Az elszámoltathatóság problémája.

A 2002 óta regnáló baloldali kormány hat év alatt közel 10 új programot jelentett be, ám eltekintve a Medgyessy kormány 100 napos intézkedéseitől, ezekből kevés teljesült. Felmerül tehát a kérdés, hogy a mostani Gyurcsány-beszédben - amely semmilyen garanciális elemet nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy miképpen válhatnak valóra a tézispontok - a megfogalmazott javaslatok teljesülésének mi is a valódi realitása.